

Gra terenowa dla starszych i młodszych

PARK KRAJOBRAZOWY

POJEZIERZA IŁAWSKIEGO

Wycieczki są super, ale wycieczki z zadaniami są jeszcze lepsze!
Baw się, poznając przyrodę! Tu nie ma złych rozwiązań!

Przebieg trasy:

Ścieżka dydaktyczna „Silm” w pobliżu Iławy, 2 kilometry od centrum miasta. Ma długość 1,8 km i biegnie przez lasy gospodarcze Nadleśnictwa Iława do śródlęsnego jeziora o nazwie Silm. Ma kształt pętli, a jej przejście zajmuje ok. 2 godzin.

O obszarze:

Ścieżka dydaktyczna „Silm” przebiega przez lasy gospodarcze Nadleśnictwa Iława w otulinie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. W granicach parku i jego otuliny znajdują się 43 zbiorniki jeziorne o łącznej powierzchni 6003 ha. Tutejsze zbiorowiska leśne harmonijnie komponują się z roślinnością wodną, bagienno-torfową i łąkową, tworząc środowisko naturalne dla różnorodnych gatunków fauny i flory. Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest tutaj sosna pospolita (około 70%). Park obejmuje tereny charakterystyczne dla młodego krajobrazu polodowcowego. Urozmaicona rzeźba terenu, mozaika gleb, ilość cieków i zbiorników wodnych sprawiają, że tutejsze ekosystemy charakteryzują się dużą różnorodnością zarówno krajobrazową, jak i przyrodniczą.

Świat zwierząt jest reprezentowany przez prawie 190 gatunków kręgowców, w tym ponad 130 gatunków ptaków, wśród których jest wiele gatunków chronionych, zagrożonych nie tylko w Polsce, ale również w skali Europy i świata: podgorzałka, derkacz, bielik. Inne cenne gatunki to: bąk, bączek, podróżniczek, zielonka, kropiatka, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, dzięcioł średni i zielonosiwy, żuraw, kania ruda i czarna, rybołów, orlik krzykliwy. Na terenie nadleśnictwa zlokalizowano 21 stref ochronnych w miejscach gniazdowania ptaków chronionych. Ponadto występują tu pospolite, wszędobylskie gatunki leśne: sikora bogatka, modraszka, kowalik, zięba, dzięcioł duży, rudzik, sójka. Nocą można usłyszeć pohukiwanie puszczyka. Świat ssaków reprezentują:

sarny, dziki, jelenie, lisy, borsuki, wiewiórki, jeże, a także nietoperze.

W Parku Krajobrazowym Pojezierze Iławskie jest wiele gatunków rzadkich i ginących. Ochronie całkowitej podlegają m.in. wawrzynek wilczełyko, wroniec widlasty, widłak goździsty, goździk pyszny, oraz szereg storczyków, np. kukulka plamista. Wśród gatunków leśnych i zaroślowych są m.in. żurawina drobnolistkowa, bażyna czarna, wierzba rokita, olsza szara, kokorycz pusta i fiołek torfowy. Ten ostatni wpisany jest do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin jako gatunek wymierający. W lesie, przez który prowadzi ścieżka występuje 11 gatunków drzew, w tym: buk, grab, klon, olsza czarna,

dąb, jesion, brzoza, lipa, modrzew, świerk i sosna. W warstwie podszytu występuje trzmielina pospolita, bez czarny, leszczyna, kalina koralowa, jeżyna i malina. Wiosną szczególnie ozdobne jest dno lasu. Zakwitają wówczas pierwsze wiosenne kwiaty: zawilec żółty i zawilec gajowy, przylaszczka, fiołek leśny. W warstwie runa znajdziemy też szczawika zajęczego, konwalijkę dwulistną, marzankę wonną, Inicę pospolitą i konwalię majową. W borach sosnowych warto również zwrócić uwagę na grzyby i porosty, np. chrobotka leśnego, rosnącego na ziemi oraz pustułkę pęcherzykowatą, rosnącą na korze i gałęziach drzew.

Zadanie 1. Kolekcjoner szyszek

W lesie, przez który prowadzi ścieżka, występują 3 gatunki drzew iglastych: modrzew, świerk, sosna. Spróbuj znaleźć po jednej szyszce każdego z tych drzew. Może to być początek Twojej domowej kolekcji szyszek z drzew z całego świata, gdzie tylko zawędrujesz. Oznacz, z jakiego gatunku drzewa jest każda szyszka. Może przy okazji uda Ci się znaleźć szyszkę ze śladami żerowania wiewiórki lub dzięcioła. Różne gatunki zwierząt w inny sposób „dobierają” się do nasion w szyszce, a więc szyszki takie są w różnoraki sposób uszkodzone. Możesz dołączyć je do swojej kolekcji, jako ciekawostkę.

Wiewiórka pospolita

Fot. Peter Trimming /CC BY 2.0

Zadanie 2. Atlas roślin

W trakcie wędrowki znajdziesz wiele różnych gatunków roślin – niektóre z nich, choć małe i niepozorne, mają wiele uroku, jeśli przyjrzymy im się z bliska. Inne pięknie kwitną i już z daleka rzucają się w oczy. Czy chciałbyś nauczyć się je rozpoznawać i nazywać? Pomoże Ci

w tym jedna z bezpłatnych aplikacji, którą można ściągnąć na telefon komórkowy, np. Pl@nt Net. Wystarczy zrobić zdjęcie roślinie, a aplikacja powie Ci, jaki to gatunek. Stwórz sobie w telefonie atlas roślin z wycieczki.

Zadanie 3. Zawody w leśne obserwacje

Zrób przerwę w wędrówce na wnikliwą obserwację przyrodniczą poszczególnych warstw roślinności leśnej i spróbuj w każdej z nich zaobserwować jak najwięcej zwierząt:

- najwyższa warstwa to **korony drzew**. Spróbuj przez chwilę popatrzeć w górę. Możesz tu dostrzec różne gatunki ptaków, gniazda ukryte w gałęziach, wiewiórkę;

- niższa warstwa to **podszycie**, który tworzą krzewy oraz małe, niewyrośnięte jeszcze drzewa. Może uda Ci się znaleźć pajęczyny

z pajakami (przyjrzyj się im), także ptaki różnych gatunków wijące gniazda w gałęziach krzewów i żywiące się ich owocami;

- kolejna warstwa to **runo**. Tutaj znajdziesz rośliny zielne, krzewinki, a także zadziwiające różnorodnością form, kształtów i barw: mchy, porosty i grzyby. Poszukaj ich, poobserwuj. W runie skrywają się również różne gatunki owadów, ślimaki, mrówki.

Zróbcie zawody – kto wypatrzył więcej gatunków?

Zadanie 4. Sosnowa terapia

Wykonaj krótkie ćwiczenie medytacyjne w lesie sosnowym, który ma bardzo pozytywny wpływ na choroby układu oddechowego. Substancje lotne, które znajdują się na obszarze lasów sosnowych, poza silnym działaniem dezynfekcyjnym, obniżają ciśnienie krwi i wpływają tonizująco na układ nerwowy.

Stań lub usiądź w spokojnym miejscu i weź kilka głębokich oddechów – wdech nosem i wydech ustami. Postaraj się za dużo nie myśleć, skup się tylko na powietrzu, które wypełnia i opuszcza Twoje płuca. Następnie oddychaj naturalnie, próbując poczuć zapach powietrza boru sosnowego. Pobądź chwilę w stanie relaksu, ciszy i skupienia.

Zadanie 5. Wiek sosny

Wiek ściętego drzewa można sprawdzić licząc roczne przyrosty jego pnia, czyli tzw. słoje. Wiek sosny można policzyć w prostszy sposób, kiedy jest jeszcze żywym, rosnącym drzewem. Każdego roku na jej pnium wyrastają okółkowo gałęzie, na jednej wysokości pnia. Odległość między poszczególnymi okółkami to jeden rok. Licząc liczbę takich okółków, możemy sprawdzić, ile sosna ma lat. Sprawdź wiek kilku sosen, które napotkasz po drodze. Czy są starsze od Ciebie?

Chrobotek leśny

Fot. Jason Hollinger/ CC BY 2.0

Zadanie 6. Krzyżówka

Rozwiąż krzyżówkę i znajdź hasło.

1. Latający ssak

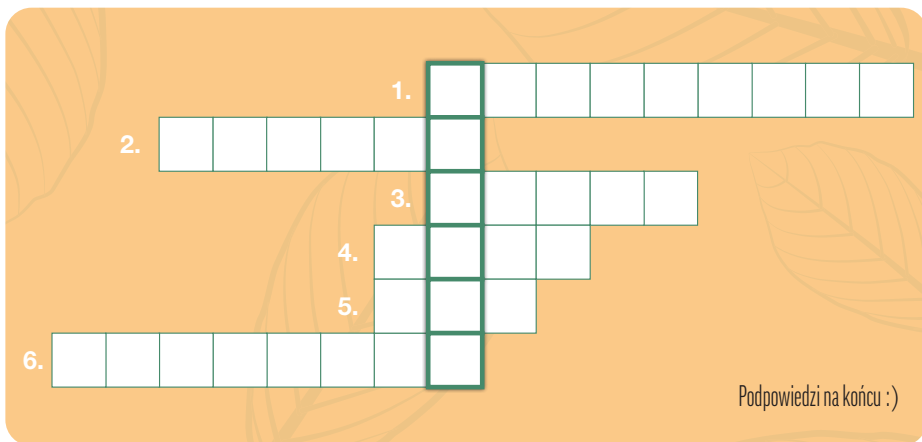
4. Na dnie lasu

2. Modra lub bogatka

5. Las z iglakami

3. Odciski łap zwierząt

6. Parzy i leczy

Zadanie 7. Pamiętkowe selfie

Na pamiętkę wyprawy zrobmy sobie wspólne zdjęcie. Dla wpasowania się w piękny krajobraz,

wetknijcie sobie we włosy naturalny element przyrodniczy: listek, szyszkę, piórko...

BRAWO! Jesteście super!

Opracowanie:
Fundacja Ziemia i Ludzie

Za inspirację dziękujemy:
słuchaczom Uniwersytetu Trzeciego Wieku z Hławy

Strona projektu:
www.naturanapokolenia.pl

Unia Europejska
Fundusz Spójności

